

3 секція РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ

Бойко Т. А.,

аспірант кафедри економіки підприємств,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Україна

Boyko Tetyana Leontiyivna,

postgraduate student,
KNEU named after Vadym Hetman, enterprise economy department, Ukraine

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

THE PROCESS OF INTELLECTUAL POTENTIAL FORMATION AND REALIZATION

Досліджено сутність категорії інтелектуального потенціалу та технологію його формування у процесі створення вартості інтелектуальними ресурсами

The essence of intellectual potential concept is analyzed. The process of intellectual potential formation and realization through value creation by intellectual resources is described.

Ефективний менеджмент сучасного підприємства, в основі якого лежить процес створення та максимізації вартості для власників та інших стейкхолдерів, передбачає, в першу чергу, управління потенціалом підприємства. Світова тенденція переходу до економіки знань актуалізує необхідність врахування як потужного джерела створення вартості інтелектуальної складової потенціалу підприємства.

Питанням інтелектуального потенціалу присвячені праці вітчизняних і російських учених — О. Бутнік-Сіверського, Л. Диби, В. Гесця, А. Козирєва, Л. Левченко. Західні науковці більше уваги приділяють спорідненим поняттям, таким як інтелектуальний капітал (К. Е. Свейбі, Е. Брукінг, Л. Едвінссон, Й. Руус), нематеріальні або неосяжні активи (Б. Лев, Р. Холл, Дж. Барні та ін.). Разом з тим, деякі проблеми інтелектуального потенціалу залишаються не повністю висвітленими і потребують подальшої розробки.

Інтелектуальний потенціал, на нашу думку, є найбільш охоплюючим поняттям, оскільки включає весь спектр можливостей створення вартості. На основі аналізу літературних джерел [1—4] сформульований авторський підхід до визначення даної категорії, відповідно до якого інтелектуальний потенціал підприємства характеризує можливості генерування максимальної вартості сукупністю інтелектуальних ресурсів через формування коротко-строкових і стійких конкурентних переваг, підвищення ефективності діяльності або створення прямого грошового потоку.

Відповідно до наведеного визначення важливо конкретизувати потенціал саме як можливості інтелектуальних ресурсів, що мають вартісне вираження та формуються в результаті використання в процесі діяльності та взаємодії з іншими ресурсами, продукуючи додатково ефект синергії.

Коротко формування потенціалу описано у вигляді схеми: ресурси – використання — можливості, виявлені у процесі використання інтелектуальних ресурсів — застосування можливостей для генерування вартості. Такий алгоритм може забезпечуватися різними процесами генерування вартості інтелектуальними ресурсами:

1. Пряме створення вартості. Частина інтелектуальних ресурсів повністю або частково виступає об'єктами, що приносять вартість (наприклад, об'єкти інтелектуальної власності [4, с. 115]). Так, підприємство може надавати ліцензію на використання власного патенту, програмного забезпечення, отримуючи роялті або паушальні платежі, що генерують вартість у формі прямих грошових потоків.

2. Непряме (опосередковане) створення вартості. У цьому випадку створення вартості інтелектуальними ресурсами відбувається через формування короткострокових і стійких конкурентних переваг. Наприклад, культура підприємства не має результатом жодного прямого грошового потоку, проте може бути основою стійкої конкурентної переваги, такої як унікальна налагодженість усіх процесів діяльності, що підвищує кінцеву якість продукції та приваблює споживачів, тобто приносить грошові потоки [3, с. 136].

3. Збереження вартості. Деякі інтелектуальні ресурси самостійно не приносять вартість, а тільки слугують джерелом її підтримання, перешкоджають можливій втраті вартості. Стандартні рутинні процедури оптимізують діяльність відповідно до критерію мінімізації витрат, таким чином захищаючи від перевитрат трудових, матеріальних і фінансових ресурсів.

4. Синергійна вартість. Один інтелектуальний ресурс може мати набір можливостей, що по різному впливають на вартість і формують кілька конкурентних переваг. Сукупність ресурсів та їхніх можливостей можуть бути в основі тільки однієї конкурентної переваги. Така поліваріантність, а також значущість взаємозв'язків між ресурсами сприяє формуванню синергійного ефекту, що мультиплікує створювану вартість.

Отже, інтелектуальний потенціал є важливим чинником довгострокового успіху підприємства. Максимізації рівня викорис-

тання інтелектуального потенціалу підприємства на практичному рівні потребує подальшої розробки чітких теоретико-методологічних підходів до управління інтелектуальним потенціалом.

Література

1. Діба Л. М. Сутність понять інтелектуальний потенціал та інтелектуальний капітал як економічних категорій / Л. М. Діба // Економічний вісник університету. — 2011. — Вип. 17.
2. Бутнік-Сіверський О. Б. Інтелектуальний капітал. / О. Б. Бутнік-Сіверський // [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.ipdo.kiev.ua/files/articles/butniksiverskiy_intelektual_capital_theoretical_aspect.doc
3. Barney J. Resource-Based Theory: Creating and Sustaining Competitive Advantage / J. B. Barney, D.N. Clark. — Oxford University Press, 2008. — 327 p.
4. Al-Ali N. Comprehensive intellectual capital management: Step-by-Step/ N. Al-Ali. — John Wiley & Sons, 2003. — 312 p.

Валінкевич Н.В.,

канд. екон. наук, доцент,
Житомирський державний
технологічний університет,
Україна

**Valinkevych Nataliya, PhD
Economics,**

Zhytomyr State Technological
University, Ukraine

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В СИСТЕМІ ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

REGIONAL FEATURES OF FUNCTIONING OF ENTERPRISES FOOD INDUSTRY ARE IN SYSTEM OF FOOD PROVIDING OF POPULATION

Досліджено особливості регіонального розміщення підприємств харчової промисловості України залежно від факторів впливу з метою ефективного продовольчого забезпечення населення. Висвітлено проблему організаційно-економічної модернізації цих підприємств.

The features of the regional allocation of the food industry in Ukraine based on impacts to effective food security of the population. The problems of organizational and economic modernization of enterprises.

Сьогодні харчова промисловість включає в себе понад 40 різноманітних галузей виробництва — це тисячі великих, середніх і малих підприємств різної форми власності. Серед них, борошно-